

Medical Treatment on Shabbat # 10: Minimizing Shabbat Violation Part 2

R' Mordechai Torczyner – michael.torczyner@yu.edu

Mitigation #1: Asking a Non-Jew (continued)

1. Rashi (11th century France) to Shabbat 153a מאי טעמא

מאי טעמא שרי ליה למיתב לנכרי - והרי הוא שלוחו לישאנו בשבת.

“Why did they permit giving a wallet to a non-Jew [to carry on Shabbat]” – Isn't he then his agent to carry it on Shabbat?

2. Rashi (11th century France) to Avodah Zarah 15a כיון

על השבת לא נצטוו בני נח ומה שאסור לישראל לומר לעובד כוכבים עשה לי כך זהו משום ממצוא הפצד ודבר דבר (ישעיהו נח) דבור אסור. Non-Jews are not instructed regarding Shabbat. The fact that a Jew may not tell a non-Jew “Do X for me” is because of “from pursuing your needs and speaking of matters (Yeshayahu 58);” that speech is prohibited.

3. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Laws of Shabbat 6:1

ודבר זה אסור מדברי סופרים כדי שלא תהיה שבת קלה בעיניהן ויבואו לעשות בעצמן.

This is rabbinically prohibited, lest Shabbat be light in their eyes, such that [Jews] might come to do it themselves.

4. Rabbi Yehoshua Neuwirth (20th-21st century Israel), Shemirat Shabbat k'Hilchatah 30:2

אסור לרמוז לו בשבת וביום טוב בלשון ציווי שיעשנה, בין שהרמז הוא על ידי דיבור ובין שהוא על ידי תנועות...

One may not hint to him on Shabbat or Yom Tov with an expression of instruction, to do it. This applies whether the hint is verbal or via gestures...

5. Rabbi Yisrael Meir Kagan (20th century Poland), Mishneh Berurah 307:76

וה"ה שאסור לומר לו בשבת איזה דבר שיבין מתוך כך שיעשה מלאכה וע"כ אסור לומר לא"י שיקנה חוטמו כדי שיבין שיסיר הפחם שבראש הנר

One also may not tell him something on Shabbat such that he understands that he is meant to perform melachah. Therefore, one may not tell a non-Jew to wipe his nose, so that he will understand to remove the charcoal from a wick.

6. Rabbi Yehoshua Neuwirth (20th-21st century Israel), Shemirat Shabbat k'Hilchatah 30:7

אסור לומר לנכרי בשבת "תעשה עמי טובה, אין די אור בחדר", כלומר רמז בלשון ציווי.

One may not tell a non-Jew on Shabbat, “Do me a favor, there isn't enough light in the room,” meaning a hint with an expression of instruction.

7. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 307:2

מותר לומר לו אחר השבת: למה לא עשית דבר פלוני בשבת שעבר, אף על פי שמבין מתוך דבריו שרצונו שיעשנה בשבת הבאה.

One may tell him after Shabbat: “Why didn't you do X for me last Shabbat?” Even though he understands from this that one wishes for him to do it on the following Shabbat.

8. Rabbi Yisrael Meir Kagan (20th century Poland), Mishneh Berurah 307:76

כשאומר הרמיזה לא"י שלא בלשון צווי כגון שאומר "הנר אינו מאיר יפה" או "איני יכול לקרות לאור הנר הזה שיש בו פחם" ושומע הא"י ומתקנו שרי, דאין זה בכלל אמירה.

When he hints to the non-Jew, without an instruction, like, “The lamp isn't illuminating well” or “I can't read by this lamp, because of its charcoal,” and the non-Jew hears and fixes it, that's permitted; this is not instruction.

9. Rabbi Yisrael Meir Kagan (20th century Poland), Mishneh Berurah 307:24

ודע דמה דקי"ל אמירה לא"י שבות הוא אפילו אם אומר לא"י שיאמר לא"י אחר... ועיין בספר החיים שכתב דמקום הפסד גדול יש לסמוך על המקילין... Know that our rule that instructing a non-Jew is rabbinically prohibited applies even where one tells a non-Jew to tell another non-Jew... But see Sefer haChaim, who wrote that to avoid great loss one may rely on those who are lenient...

Mitigation #2: Shinui

10. Mishnah, Shabbat 10:3 (Shabbat 92a)

המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפיו חייב שכן משא בני קהת כלאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו באזנו ובשערו ובפונדתו ופיה למטה בין פונדתו לחלוקו ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין:

One who transports items, whether with his right or left hand... is liable, for this was the transport done by the family of Kehat. Behind his hand, with his foot, in his mouth, in his elbow, in his ear, in his hair, in an upside down belt, between his belt and his clothing or in his clothing hem, in his shoe, in his sandal, is exempt from liability, for he did not transport as people normally do.

11. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 301:33

אסור לצאת בשבת במעות או בכסף וזהב התפורים בבגדו.

One may not go out on Shabbat with money, silver or gold stitched into his clothing.

12. Talmud, Shabbat 103a

משנה: הכותב שתי אותיות בין בימינו בין בשמאלו...

גמרא: בשלמא אימין ליחייב משום דדרך כתיבה בכך, אלא אשמאל אמאי? הא אין דרך כתיבה בכך! אמר רבי ירמיה באטר יד שנו.

Mishnah: One who writes two letters, whether with his right or left hand... [is liable].

Gemara: I understand liability for the right hand, because that's the way of writing. But why is one liable for the left? That is not the way of writing! Rabbi Yirmiyah said: That was taught regarding a left-handed person.

13. Rabbi Avraham Bornsztain (19th century Poland), Iglei Tal, Beiurim to Petichah 3

באבן העזר סי' קכ"ג כתבו הח"מ והב"ש והפר"ח דטעם דמכשירינן גט שנכתב בשמאלו משום דדוקא בשבת דכתיב ב' מלאכת מחשבת, ע"כ כל שכתב כלאחר ידו או בשמאלו לאו מלאכת מחשבת היא אבל מ"מ "כתב" מיקרי לענין גט. ויש לעיין דהרי מצינו בכמה מקומות אף בלאו מילי דשבת דכל דשלא כדרכו לאו כלום הוא...

מלאכה כלאחר יד יש בשני אופנים. יש שהמלאכה עצמה בלתי נפעלת כראוי והיא שינוי באיכות הנפעל, כענין הנזרע בעציץ שאינו נקוב שלא נזרע כי אורחי' אף שבאיכות הפועל לא הי' שום שינוי, ויש מלאכה כלאחר יד שהוא שינוי באיכות הפועל לבד ולא באיכות הנפעל כגון... המוציא מרשות לרשות כלאחר ידו, אף דעצם המלאכה היא בהחפץ המובא לרשות אחרת ובהחפץ אין שום שינוי ומונה עתה ברשות האחרת כאילו הי' מוציא כדרכו, רק שיש שינוי באיכות הפועל שלא עשה המלאכה כדרך עשיית מלאכה ההיא.

In Even Ha'Ezer 123, Chelkat Mechokeik, Beit Shemuel and Pri Chadash explained that we approve a *get* written with one's left hand because it is only for Shabbat that there is a *melechet machshevet* requirement. Therefore, if one writes "with the back of one's hand" or one's left it is not *melechet machshevet* but it is still called "writing" regarding a *get*. But one should examine this, for we have found in various places that even outside of Shabbat, that which is done in an unusual way is nothing...

There are two kinds of *melachah* "with the back of one's hand":

- Where the *melachah* itself is not done properly, a change in the quality of that which is caused, like planting in a solid pot, where it will not be planted properly, even though the act of planting is not at all abnormal.
- Where the *melachah* is "with the back of one's hand," a change just in the quality of the action, not in the quality of that which is caused, like... One who transports from place to place "with the back of one's hand." Even though the actual *melachah* is with the item that is brought elsewhere, and there is nothing unusual in that item and now it is sitting in another place as though it had been brought normally, still, there is an abnormality in the quality of the act, for he did not perform the *melachah* as it is normally done.

14. Rabbi Avraham Bornsztain (19th century Poland), Shu"t Avnei Nezer Orach Chaim 209:9

נראה לי פשוט דהמוחק בשמאלו חייב כמו המוציא בשמאלו... ודוקא הכותב שאינו יכול לכתוב בטוב בשמאל פטור...

It appears obvious to me that one who erases with this left is liable, like one who transports with his left... It is specifically with writing, as one cannot write well with his left, that one is not liable...

15. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Shabbat 12:14

המוציא משאוי על ראשו, אם היה משאוי כבד כגון שק מלא או תיבה ומגדל וכיוצא בהן שהוא משים על ראשו ותופש בידו חייב, שכן דרך המוציאין ונמצא כמוציא על כתיפו או בידו, אבל אם לקח חפץ קל כגון שהניח בגד או ספר או סכין על ראשו והוציא והוא אינו אוהז בידו הרי זה פטור שלא הוציא כדרך המוציאין, שאין דרך רוב העולם להוציא החפצין מונחין על ראשיהם.

One who transports a burden on his head: If the burden is heavy, like a full sack or a box or cabinet or the like, which he places on his head and holds with his hand, he is liable, for people who carry things do this. It's like carrying on one's shoulder or in one's hand. But if one takes a light item, like putting a garment, book or knife on one's head and

transporting it without holding it with one's hand, one is exempt, for he did not carry it as one normally carries things, for most people do not transport items on their heads.

16. Rabbi Dr. Avraham Sofer Abraham, Nishmat Avraham Orach Chaim 278:(ד) pg. רימה

א"ל מו"ר הגרי"י נויבירט שליט"א שמותר לו לעשות את כל הפעולות האלה בשבת (מכיון שיש לו הגדרה של חולה שיש בו סכנה) ואפילו כמה פעמים, דהיינו הוצאת דם מאצבעו וגם בדיקתו במכשיר. אך ישתדל, אם אפשר, להדליק את המכשיר ע"י שעון שבת או ע"י נכרי, או, אם אין זה אפשרי, בשינוי (דהיינו עם גב האצבע). והסכים עם כל זה הגרש"ז אוערבאך זצ"ל.

My master, Rabbi Yehoshua Neuwirth, told me that one may perform all of these actions on Shabbat (for the patient is deemed dangerously ill), even multiple times, meaning drawing blood from his finger and testing it in the machine. But he should try, if possible, to turn on the machine with a Shabbat clock or a non-Jew, or, if those are not possible, in an unusual way (meaning, with the back of the finger). And Rabbi Shlomo Zalman Auerbach agreed with all of this.